

Inhoudsopgave

Samenvatting	ix
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding en onderzoeksvraag	1
1.2 Eerste deelvraag	2
1.3 Tweede deelvraag	3
1.4 Derde deelvraag	5
1.5 Onderzoeksmethoden	6
1.6 De ratio achter strafbaarstelling van belediging van geloof	6
2 Art. 137c-e Wetboek van Strafrecht en belediging van geloof	11
2.1 Inleiding	11
2.1.1 Juridisch kader art. 137c-e	11
2.2 Geschiedenis en ratio	12
2.3 Wettelijk kader art. 137c	15
2.4 Wettelijk kader art. 137d	20
2.5 Wettelijk kader art. 137e	24
2.6 Rechtspraak van vóór het Belediging islam-arrest uit 2009	26
2.6.1 Indirecte belediging	27
2.7 Belediging van godsdienst: het arrest ‘Belediging islam’ en de Wilders-zaak	36
2.7.1 Wilders – Art. 12-beschikking Gerechtshof Amsterdam	37
2.7.2 Het Belediging islam-arrest	39
2.7.3 De vrijspraak van Wilders (Rechtbank Amsterdam)	44
2.8 Artikel 137d en uitspraken over godsdienst of levensovertuiging	44
2.9 Vervolgingsbeleid	47
2.10 Tussenconclusie	48

3	Genoegzame bescherming en positieve verplichtingen	53
3.1	Inleiding	53
3.2	Positieve verplichtingen onder het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)	53
3.3	Het Internationaal verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD)	57
3.4	Het Aanvullend protocol bij het verdrag van de Raad van Europa inzake de bestrijding van strafbare feiten verbonden met elektronische netwerken betreffende de strafbaarstelling van handelingen van racistische en xenofobische aard verricht via computersystemen (Cybercrime-protocol)	60
3.5	Het EU-Kaderbesluit betreffende racisme en vreemdelingenhaat	63
3.6	Het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR)	65
3.7	Beschouwing en tussenconclusie	68
4	Belediging van geloof en de vrijheid van meningsuiting	73
4.1	Inleiding	73
4.2	De Grondwet	73
4.3	De Raad van Europa	75
4.3.1	Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)	75
4.3.1.1	Artikel 10 EVRM: algemeen kader	75
4.3.1.2	Artikel 17 EVRM: misbruik van recht	78
4.3.1.3	Jurisprudentie EHRM over art. 10	82
4.3.2	De Parlementaire Assemblee en de Venetië-Commissie	90
4.3.3	Algemene uitgangspunten – Raad van Europa	92
4.4	De Verenigde Naties	95
4.4.1	Het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR)	95
4.4.2	Andere VN-organen over belediging van religie	99
4.4.3	Algemene uitgangspunten – Verenigde Naties	101
4.5	Noodzaak beperking vrijheid van meningsuiting: rechtstheoretische invulling	102

4.5.1	De ratio achter het strafbaar stellen van belediging van geloof: nadere uitwerking	103
4.5.2	Relatie tot art. 147 (oud) Sr	108
4.5.3	Welke geloven en/of levensovertuigingen, en welke aspecten daarvan, te beschermen?	110
4.5.4	Beschouwing: rechtstheorie over noodzaak beperking vrijheid van meningsuiting	114
4.6	Tussenconclusie	115
5	Conclusie	117
	Bibliografie	129
	Bijlage Samenstelling begeleidingscommissie	139